

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Koordinace v podpoře ohrožených dětí na úrovni ORP a case management při školách

Mgr. Martina Koplová, DiS.,

Ing. Tereza Svačinová, PhD.

Akce je realizována v rámci projektu Koordinace sociální ochrany v praxi – reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_004/0001320.

SOFA – Society for All

„Pomáháme slabším a těm silnějším jsme odbornými partnery.“

**Kvalitní vzdělávání
pro všechny**

**Podpora duševního zdraví
a wellbeingu**

**Včasná identifikace
a pomoc ohroženým dětem**

**Vývoj a metodická činnost
Expertní a advokační činnost
Vzdělávací činnost**

Výskyt negativních zkušeností v dětství - ČR

Týrání nebo zanedbávání dítěte

Výskyt

Psychické týrání	21%
-------------------------	------------

Fyzické týrání	17%
-----------------------	------------

Zanedbávání	8%
--------------------	-----------

Sexuální zneužívání	6%
----------------------------	-----------

Dysfunkční rodinné prostředí

Výskyt

Odloučení rodičů nebo rozvod	23%
-------------------------------------	------------

Domácí násilí (násilí vůči matce)	22%
--	------------

Užívání alkoholu členem domácnosti	15%
---	------------

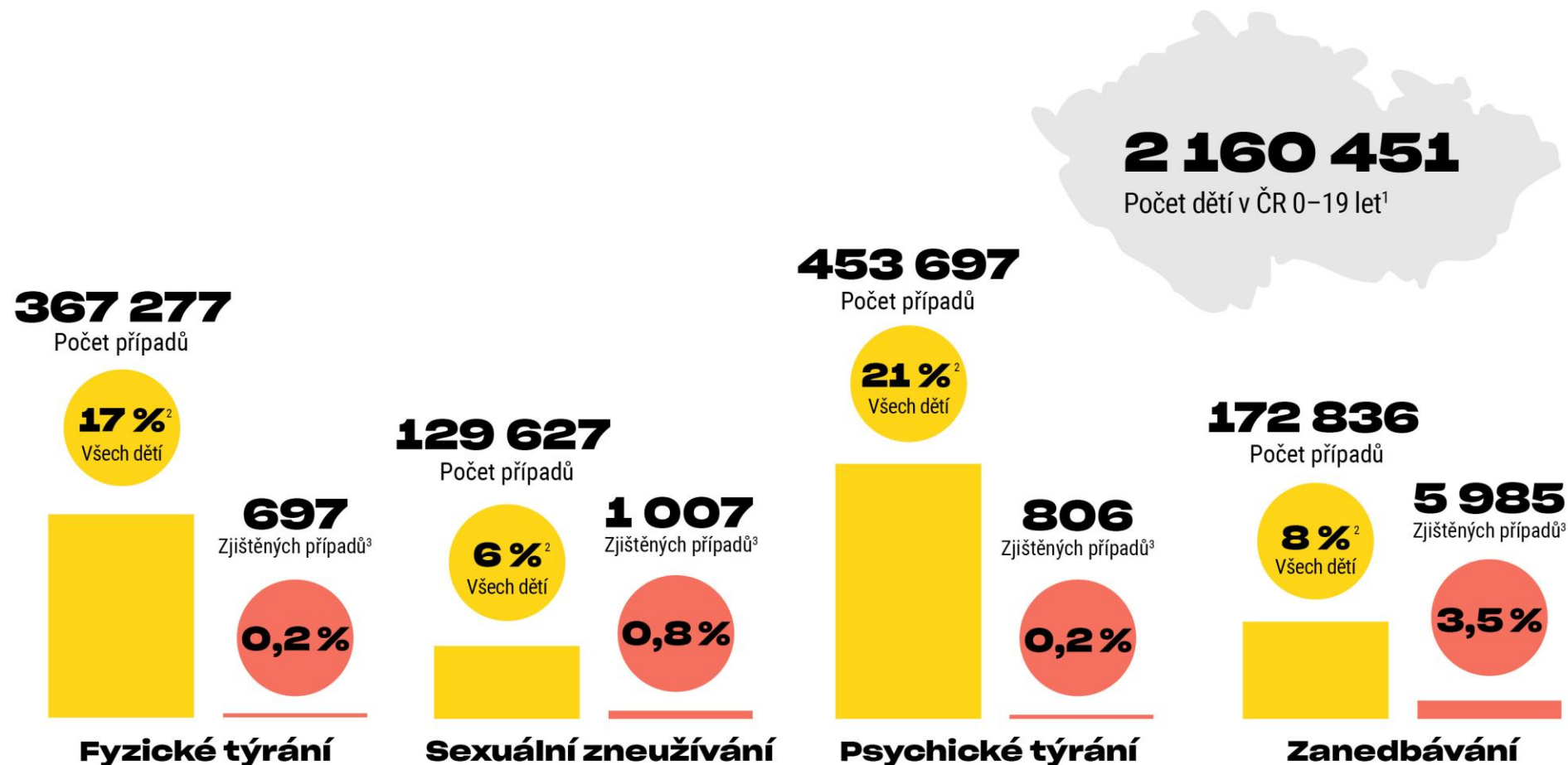
Duševní onemocnění člena domácnosti	13%
--	------------

Užívání drog členem domácnosti	5%
---------------------------------------	-----------

Pokus o sebevraždu člena domácnosti	4%
--	-----------

Uvěznění člena rodiny	1%
------------------------------	-----------

Počet zjištěných případů ohrožení dítěte

Výskyt negativních zkušeností v dětství (NZD) v české populaci

Průměrný výskyt ve věku 0–18 let ve skupině 25 osob

Průměrně 16 lidí ve skupině 25 osob je vystaveno alespoň jedné negativní zkušenosti v dětství.

Negativní zkušenost v dětství (ACE study)

Jaký dopad mají negativní zkušenosti v dětství (NZD)?

S počtem kategorií NZD, které dítě zažilo nebo zažívá, vzrůstá riziko negativních dopadů.

Negativní dopady

Chování

Nedostatek fyzické aktivity

Alkoholismus

Kouření

Užívání drog

Časté střídání sexuálních partnerů

Fyzické a psychické zdraví

Závažná obezita

Cukrovka

Klinická deprese

Rakovina

Pokusy o sebevraždu

Pohlavně přenosné choroby

Srdeční onemocnění

Mrtvice

Chronická obstrukční plicní onemocnění

Zlomeniny

Na které děti se zaměřují naše aktivity?

Děti akutně ohrožené psychickým nebo fyzickým týráním nebo zanedbáváním (například sexuální zneužíváním, přítomností domácího násilí, zneužíváním návykových látek, duševní nemocí, uvězněním nebo odloučením rodičů)

Děti potenciálně nebo chronicky ohrožené (například vykazují vysokou absenci, jsou postiženy bytovou nestabilitou, nebo žijí v nepodnětném prostředí apod.)

ČASOVÁ OSA

Průběžná snaha o **ukotvení nástroje KS a CM na legislativní úrovni** (Zákon na ochranu dětí a podporu rodin, novela Školského zákona)

Schválen usnesením vlády ČR Národní akční plán pro duševní zdraví 2020-2030 zahrnující úkol vytvořit indikátory pro identifikaci ohrožených dětí.

2019

2020

Projekt Signály pilotován v Mostě

- Tvorba Karty KID a souvisejících metodik
- Připomínkování v terénu
- Doplnění o lokalizovanou část a variant pro rodiče a děti
- Pilotování materiálů a podpůrných pozic a akcí
- Edukace, koordinace, a konzultace

Karta KID schválena na Radě vlády pro duševní zdraví a závazně přijata a schválena všemi zapojenými ministerstvy.

2021

2022

UNICEF hledá funkční nástroje na podporu ohrožených dětí

(příliv ukrajinských dětí v důsledku války)

Projekt Signály se rozšiřuje do Chomutova, Litvínova, Slaného, Lysé nad Labem a Brna sever a střed.

2023

2024

Další šíření a pokračování

- Most z vlastních zdrojů
- Ústecký kraj – Spravedlivá transformace – zájem o metodickou podporou školní sociální práce
- Představujeme koncept na Asociaci krajů – semináře - Jihočeský, Karlovarský, Královehradecký,
- Realizujeme konference Olomouc, Ústí nad Labem, Praha pro Středočeský kraj, Brno
- Zájem z nových území – Praha 6, Tábor, Ústí nad Labem
- Ve spolupracujících územích vyšší poptávka po podpůrné pozici CM v rámci PROP/NPI

Model včasné koordinované podpory ohrožených dětí a jeho nástroje

Model včasné koordinované podpory ohrožených dětí

Přínosy koordinace mezioborové spolupráce

PRO ODBORNÍKY

- **Nejsem na to sám** - vzájemné poznání kompetencí a možností spolupráce aktérů podpory
- **Vím, jak na to** - dohody na sjednocených postupech (např. akutní/chronické ohrožení)
- **Vídáme se, známe se** - osobní setkávání odborníků = snadnější komunikace
- **Nejsem bezradný** - „identifikuji ohrožení“, ale nevím, „jak to dál řešit“
- **Úspora času** všech aktérů - nemusím složitě dohledávat informace o jiných službách, kontakty, jednat „pokus – omyl“ apod.

PRO DĚTI A RODINY

- Mám **pomoc, kterou potřebuji**
- **Pomoc** se ke mně dostává **rychleji**
- Potkávám **všechny odborníky najednou** a vím, **kdo** se mnou **co řeší**
- Míra mé nepohody (ohrožení) se neprohlubuje

Přínosy koordinace mezioborové spolupráce

PRO ZŘIZOVATELE

- Vzniká **funkční mezioborová síť**, která ohrožené děti zachytí včas a ví, jak pomoci - pomůže s **nedostatkem specialistů**
- **Přínosné lokalizované materiály** pro všechny
- **Jednotná úroveň vzdělání odborníků v území** v tématu včasné identifikace ohrožení dětí
- **Nejaktuálnější poznatky z neurovědy** do praxe
- Určeno vedoucím i **řadovým pracovníkům**
- Řeší potřeby a **specifika konkrétního území**

1. Karta KID

Karta KID

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Hlavní autoři nástrojů pro včasnou identifikaci ohrožených dětí:

- **prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.**
- **Mgr. Terezie Pemová**
- **PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D.**

V roce 2021 Karta KID schválena na Radě vlády pro duševní zdraví.

V roce 2022 Karta KID závazně přijata a schválena všemi ministerstvy.

Karta KID

(Koopерace, Identifikace, Důvěra)

SIGNÁLY
KID

KOOPERACE, IDENTIFIKACE, DŮVĚRA

Karta k identifikaci
špatného zacházení s dětmi

PRO ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

FYZICKÉ ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ

- > Poranění na kůži (modřiny, šrámy, řezné rány, škrábance, popáleniny, otoky, lymfy), obzvláště vyskytují-li se opakovaně.
- > Zranění neodpovídající poskytnutému vysvětlení jejich vzniku.
- > Nošení oblečení neodpovídajícího povětrnostním podmínkám za možným účelem zakrýtí zranění.
- > Poranění v oblasti intimních partií projevující se např. problémy se sezením na židli nebo při pohybových aktivitách.
- > Časté bolesti břicha a nevolnost.
- > Náhlá změna váhy.
- > Časté bolesti hlavy.
- > Těhotenství dívek mladších 15 let.
- > Neléčené zdravotní problémy a zanedbání potřebné zdravotní péče.
- > Špatný celkový fyzický stav:
 - Chronicky hladové, unavené nebo apatické dítě.
 - Zanedbaná hygiena těla a oděvu.

ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ PROJEVUJÍCÍ SE V CHOVÁNÍ DÍTĚTE

Na dítě vykazující neobvyklé nebo výchovně náročné chování je potřeba pohlížet především jako na dítě, které může být v obtížné situaci a potřebuje naši pozornost a pomoc.

- > Sdělení dítěte o špatném zacházení.
- > Opakovaný křesbný, psaný či herní projev zobrazující násilí či zneužívání popř. další projevy špatného zacházení.
- > Častá neomluvená nebo nedůvěryhodně zdůvodněná nepřítomnost dítěte ve škole.
- > Významná a nevysvětlitelná opoždění ve fyzickém, emocionálním nebo duševním vývoji dítěte.
- > Neobvyklé změny v chování (např. náhlý pokles vzdělávacích výsledků, nervozita, deprese, stažení se, hyperaktivita, snížená pozornost, apatie, častá únava, agresivita, pomočování).

ZNAKY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ PEČUJÍCÍCH OSOB

- > Konzumace návykových látek, nadměrné užívání technologií, hazardní hraní a další projevy závislostního chování.
- > Sebeпоškozování nebo sebevražedné chování či tendence, ubližování druhým či zvířatům.
- > Nekonzistentní nebo nepravděpodobné vysvětlení zranění či neschopnost vzpomenout si na jeho příčinu.
- > Neochota jít domů a/nebo ostražitost či strach z rodičů nebo osob, se kterými dítě sdílí domácnost.
- > Neobvyklý strach z běžného fyzického kontaktu s dospělými a/nebo vrstevníky.
- > Věku neodpovídající sexuální aktivita (např. dotýkání se intimních partií dospělých, tření pohlavních orgánů o dospělé, nadměrná masturbace, promiskuita).
- > Špatná péče o sebe či zanedbaná osobní hygiena.
- > Vlastnění drahých věcí či peněz nedůvěryhodného původu (např. „dostal/a jsem to od kamaráda“).
- > Nápadnost ve stravovacích návycích (odmítání jídla či proždání).
- > Předčasné převzetí pečovatelské role, snaha chránit ostatní rodinné příslušníky.

ZNAKY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ PEČUJÍCÍCH OSOB

- > Nezabezpečování základních potřeb dítěte (strava, oblečení, osobní hygiena, spánek, dohled nad dítětem) v míře, která přímo ohrožuje dítě.
- > Nevhodné chování k dítěti (používání fyzických trestů, vyhrožování, zastrasování, nadávání, křik, ponižování atp.)
- > Vysvětlení ohledně zranění dítěte či jeho fyzického stavu je nedůvěryhodné a povaha zranění naznačuje, že dítěte může být bezprostředně ohroženo.
- > Osoba zajišťující péči o dítě je aktuálně pod vlivem alkoholu a/nebo drog či její fyzický a/nebo duševní stav negativně ovlivňuje její schopnost dohlížet na dítě, chránit ho a poskytovat mu péči.
- > Násilí mezi rodiči či osobami, které s dítětem sdílí společnou domácnost
- > Nápadně ochranné a omezující chování a zvýšená snaha o kontrolu nad tím, co dítě dělá nebo s kým je.
- > Výchovné metody zahrnující kruté nebo nedůstojné chování vůči dítěti (např. zavírání do sklepa, odírání přístupu do domácnosti, dítě je nuceno jíst ze země atp.).

pro stažení karty KID najdete [zde](#).

Karta KID

PRO ODBORNÍKY

PRO DĚTI

PRO RODIČE

PRO VEŘEJNOST

SIGNÁLY KID

KOOPERACE, IDENTIFIKACE, DŮVĚRA

Karta k identifikaci
špatného zacházení s dětmi
PRO ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

Kdo může pomoci tobě, tvým sourozencům nebo kamarádům?

Signály

- Pokud to jde, **svěřím se se svým trápením** rodičům nebo požádám o radu někoho jiného z rodiny či známých.
- **Promluví si s učitelem nebo učitelkou, kterým důvěřuji**, případně s pracovníkem školního poradenského pracoviště.
- Můžu **využít schránku důvěry** ve škole.

Školní poradenské pracoviště má každá škola a je složené např. z výchovného poradce, školního metodika prevence, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga či školního psychologa.
Vyslechnou tě a poradí ti.

- Poradím se na tzv. **OSPOD**
telefonicky: 476 767 975, osobně: Městský úřad Litvínov,
Tržní 2042, 1. patro, Bc. Monika Lecková, DiS.,
e-mailem: monika.leckova@mulitvinov.cz

OSPOD
neboli orgán sociálně-právní ochrany dětí je instituce pomáhající dětem, které něco nebo někdo trápí. Může tě vyslechnout, poradit, co máš dělat, nebo promluvit s tvými rodiči. Kontakty najdeš na
www.mulitvinov.cz/oddeleni-socialne-pravni-ochrany-deti/os-3288

www.societyforall.cz

Pro rodiče Kde mi pomohou s mými problémy/mým trápením...

Signály

Nevím si rady s výchovou dítěte (např.: dítě hodně pláče, zlobí, vůbec neposlouchá, pere se, utíká z domova):

- Poradíte se s **třídním učitelem, pracovníky školního poradenského pracoviště** dané školy či Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje, pracoviště Litvínov (775 441 264, litvinov@pppuk.cz).
- Konzultujte situaci s **pediatrem**.
- Obráťte se na organizační složku sociální služby **První krok Janov** (Michaela Nejedlá, DiS., 778 527 295), Sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi Litvínov při **Diakonii ČCE** (Andrea Holubová, DiS., 734 648 900), Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v Komunitním centru Janov – **Charita Most** (Bc. Helena Platilová, 770 147 343), Sociálně aktivizační službu **RIC Most, pracoviště Litvínov** (Ing. Radka Fantová, 734 314 681).
- Kontaktujte **Středisko výchovné péče Dyáda Most** – Program pozitivního rodičovství **Triple P** (602 357 397, 476 704 017), **Spirálu, z. s.**, Centrum krizové intervence Ústí nad Labem (475 603 390), **Women for Women**, o. p. s.: Psychoterapie pro děti, náctileté i dospělé, včetně rodinné terapie (Ing. Michaela Hostašová, DiS., 703 458 407).
- Kontaktujte **Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Most** (Miroslava Holečková, DiS., 730 169 447), obraťte se na **dětského psychologa** (PhDr. Vera Nemesh, 721 116 922) či **dětského psychiatra v Mostě** (MUDr. Gabriela Šilhartová, 702 016 837), případně využijte možnost konzultace s psychologem online: www.psycholog-online.cz.
- Kontaktujte orgán sociálně-právní ochrany dětí (Bc. Monika Lecková, DiS., 476 767 975).

www.kartakid.cz

Signály,

že dítě ve vašem okolí
může být v ohrožení

Opakovaný křik rodičů na dítě a jeho následný pláč
Dítě nízkého věku je často ponecháváno bez dozoru rodičů
Dítě potkáváte opakovaně špinavé, zanedbané, hladové
Dítě často vidíte skleslé, smutné, vystrašené
Častý křik a hádky v bytě rodičů dítěte
Rušení nočního klidu za přítomnosti dítěte

Co dělat?

Pokud ve svém okolí vidíte dítě, které splňuje znaky možného ohrožení:

- Podejte anonymní oznámení na OSPOD v místě bydliště dítěte (osobně, e-mailem, telefonicky) a uveďte, kde přesně rodina bydlí
– OSPOD podrobně popíše, co se v rodině děje a případně na sebe nechte kontakt pro doplnění informací
– Nemusíte se bát, že se o vás rodina dozví – OSPOD má povinnost zachovat anonymitu oznamovatele. Oznámení je uloženo do zvláštní složky, kam rodiče nemají právo nahlížet.
- V případě rušení nočního klidu či podezření na týrání dítěte přivolejte městskou policii.

Možná jste jediní, kteří mohou na situaci ohroženého dítěte upozornit a včas mu pomoci. Pamatujte na to a jedněte.

www.kartakid.cz
www.societyforall.cz

Odkaz pro stažení karty KID najdete [zde](#).

SO
FA

Klíčová vlastnost karta KID - LOKALIZACE

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDEĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno: např. doporučím rodičům využití..., předám dítěti kontakt na..., v případě, že rodiče nechťejí využít nabízených služeb, kontaktuji OSPOD...

- > O své domněnce pohovořím s dítětem a posléze rodiči.
- > Doporučím rodičům navázat kontakt s oddělením sociální práce Městského úřadu Litvínov, (Mgr. Veronika Strkáčová, 476 767 980).
- > Předám kontakt na některou z následujících sociálně aktivizačních služeb: První krok Janov (Michaela Nejedlá, DiS., 778 527 295), Diakonie ČCE – pobočka Litvínov (Andrea Holubová, DiS., 734 648 900), Charita Most – pobočka Janov (Bc. Helena Platilová, 770 147 343), RIC Most – pracoviště Litvínov (Ing. Radka Fantová, 734 314 681).
- > Doporučím rodičům využití dalších služeb: Women for Women, o. p. s.: Rodičovská poradna (Ing. Michaela Hostašová, DiS., 703 458 407), Program pozitivního rodičovství Triple P – Středisko výchovné péče Dyáda Most (476 704 017).
- > Nabídnou rodičům možnost svolání případového setkání.
- > V případě, že rodiče nechťejí využít nabízených služeb či nespolupracují, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí (Bc. Monika Lecková, DiS., 476 767 975) nebo Policii ČR (obvodní oddělení Litvínov, 974 435 300).
- > Předám dítěti kontakt na Triangl – krizové centrum pro děti Spirála, z. 475 603 390), dětské krizové centrum – nonstop linku důvěry (777 715; bezpečí (475 603 390, 116 111), Linku duševní tísně při Most k naději, z. : bezplatný skype telefon: ldt.most, e-mail: ldt.most@mostknadeji.cz – doporučím www.nepanikar.cz.

ORP Litvínov

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDEĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

- > Ověřím si situaci rozhovorem s dítětem, poté promluví s rodičem a mohu rodiče upozornit na důsledky pokračování v závadovém chování vůči dítěti.
- > Doporučím rodičům využití odborné pomoci: Sociálně aktivizační službu (Světlo Kadaň, 702 042 648, saskaminek@svetlokadan.cz, Charitu Most, Kateřina Jandová, 606 053 607 / 723 634 026, katerinajandova@charita-most.cz nebo Armáda spásy, Miluše Sedláková, 773 770 479, miluse.sedlakova@armadaspasy.cz), Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy (776 806 475), Středisko výchovné péče Dyáda (474 621 682), Člověka v tísni (778 498 316) nebo pomoc psychoterapeuta či školního psychologa.
- > Předám dítěti kontakt na Linku bezpečí (116 111), Linku pomoci Spirála (475 603 390), linku bezpečí Klokánek (Ing. Karina Sobotková – krizová linka 724 667 648).
- > V případě, že rodiče nechťejí využít nabízených služeb a situace se nezlepší, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí – Romana Horynová, 474 637 207, r.horynova@chomutov.cz.

Když je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

- > Neprodleně oznámím tuto skutečnost na PČR (158), a je-li to potřeba, poskytnu první pomoc a zajistím kontaktování zdravotnické záchranné služby.

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDEĚLÁM, KDYŽ...

ORP:

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

Když je s dítětem stran rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

Když se domnívám, že si dítě ubližuje (například se řezá do rukou a jiných částí těla):

Když si myslím, že se rodina nachází v tíživé finanční situaci:

Když se domnívám, že je rodina ohrožena ztrátou bydlení:

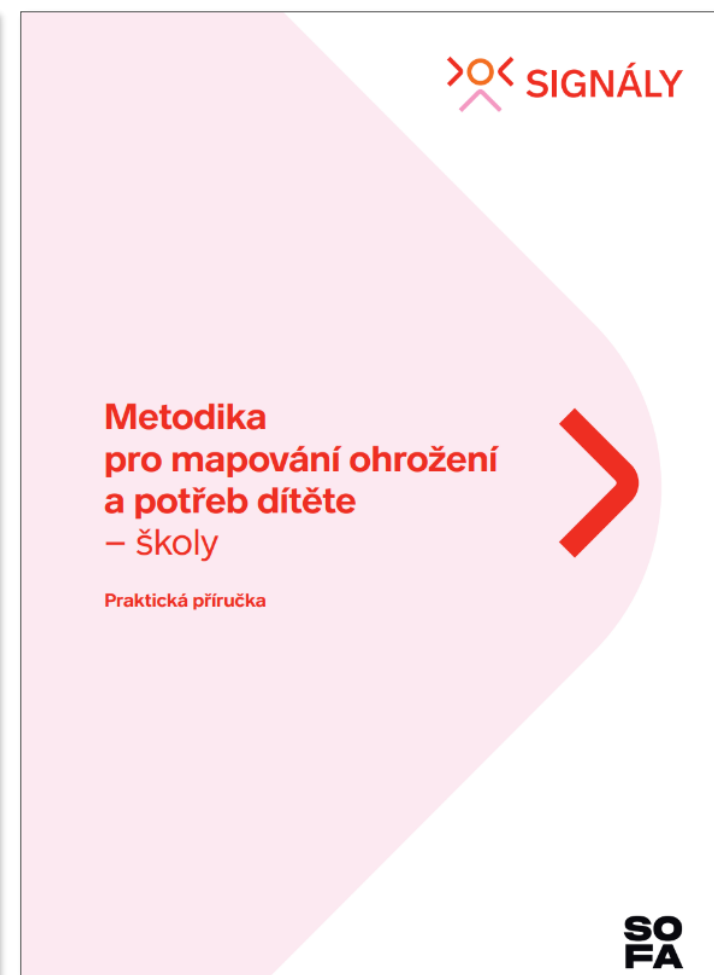
Když dítě vykazuje časté psychosomatické potíže:

Když si všimnu prudkých a dlouhotrvajících změn v chování dítěte:

Když mám podezření, že je dítě svědkem domácího násilí:

2. Metodiky

Metodiky ke kartě KID

Metodika včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte

Nabízí detailnější informace o tom, jak v rámci školy k identifikaci a podpoře ohrožených dětí koordinovaně přistoupit **včetně kazuistik**, na kterých jsou postupy názorně popsány.

Metodika koordinované mezioborové spolupráce

Role a kompetence dalších aktérů podpory ohrožených dětí (sociálních služeb, OSPD, zdravotníků, policie atd.)

Principy funkční mezioborové spolupráce.

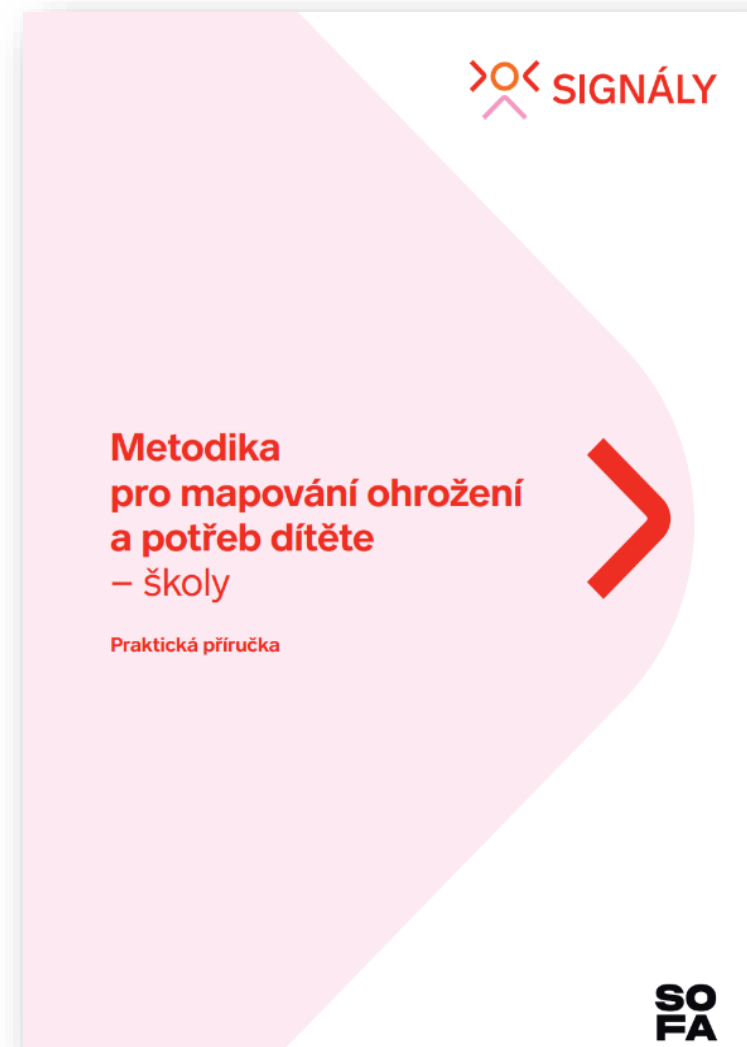
Seznamuje s možnostmi využití případového setkání ve škole, které je velmi účinným nástrojem při řešení situace ohrožených dětí.

Metodika ŠPP

Obsahuje **hodnotící škály** pro mapování naplňování potřeby dítěte, které jsou určeny pro celkové zhodnocení úrovně dítěte.

Hodnotící škály by měli využívat **pracovníci školního poradenského pracoviště** (výchovný poradce, metodik prevence, školní speciální pedagog nebo školní psycholog) v úzké spolupráci s třídním učitelem a dalšími

Co dělat při komunikaci

Naslouchejte a nechte dítě vysvětlit, co se děje nebo dělo vlastními slovy.

Ujistěte dítě, že jeho emoce (či jejich absence) jsou v pořádku.

Vysvětlete dítěti, že **musíte informace o jeho ohrožení předat dalším odborníkům**, aby mu bylo možné pomoci.

Ujistěte dítě, že je v pořádku, že s vámi chce mluvit a obecně jej ujistěte, že nikdo nemá nikomu ubližovat.

Reagujte klidně a věcně. I když je příběh, který vám dítě vypráví, obtížný, je důležité vyjadřovat klid a podporu.

Respektujte soukromí dítěte, jeho tělesnou integritu a důstojnost.

Udělejte si **čas** na rozhovor a najděte prostředí, kde máte **klid**.

Zeptejte se dítěte, jestli se cítí doma v bezpečí. Pokud sdělí, že ne, považujte toto sdělení za bezprostřední ohrožení dítěte.

Omezte počet lidí, se kterými sdílíte informace. Oslovte pracovníka, jehož úkolem je koordinace ochrany dětí (je-li tato pozice na pracovišti zřízena). Hlavním kritériem sdílení informací je nejlepší zájem dítěte. Informace je třeba sdílet proto, aby mohla být dítěti poskytnuta adekvátní podpora, nikoliv proto, že některý z pracovníků potřebuje snížit svou úzkost či nejistotu.

Vysvětlete dítěti, **co se bude dít dál**.

Pravdivě odpovězte na všechny otázky, které vám dítě položí (pokud znáte odpověď).

Co nedělat při komunikaci

Neslibujte dítěti mlčenlivost dříve, než s vámi bude mluvit (je možné, že zjištěné informace budete muset nahlásit dále).

Netlačte na dítě, nesnažte se získávat podrobnosti nebo zajišťovat důkazy.

Nekritizujte rodiče/pečující osobu, byť by z vyprávění dítěte vyplývalo, že jeho/její chování je pro dítě ohrožující.

Neslibujte dítěti, že se jeho situace **bezprostředně zlepší**. Následné kroky mohou být pro dítě zátěžové.

Nenavádějte dítě k tomu, aby se postavilo samo nevhodnému chování rodiče/pečující osoby.

Nekonfrontujte se zjištěnými informacemi rodiče/pečující osoby, může to dítěti způsobit větší újmu.

Nenuťte dítě se svlékat.

Online kurz identifikace ohrožených dětí

Představte si třídu plnou dětí.

Nástroj pro pomoc s identifikací ze strany dětí

<https://www.facebook.com/share/v/1Bj9m262pV/>

**SO
FA**

3. Koordinátor mezioborové spolupráce

Role koordinátora mezioborové spolupráce

1. NASLOUCHAČ a PEČOVATEL
2. KOORDINÁTOR platformy
3. ORGANIZÁTOR setkání
 - Veletrh služeb
 - Kazuistické semináře
4. VZDĚLAVATEL
5. POSKYTOVATEL metodické podpory
6. FACILITÁTOR

Signály

Přehled **litvínovských služeb** pro pomoc dětem v krizových situacích

Cílem projektu Signály je včasné rozpoznání dětí, které jsou v těžké situaci.

Spolu s ministerstvy jsme vytvořili kartu KID (kardu identifikace ohroženého dítěte) – pomůcku pro každého, kdo přichází s dětmi do každodenního kontaktu.

Díky ní rozpozná lékař či učitel dítě, které potřebuje pomoc, a dokáže mu ji v daném regionu rychle a efektivně zajistit. Karta pomůže sladit postupy napříč obory.

Society for All
www.societyforall.cz

NADACE
Česko spolně

Příklady dalších možných aktivit

1. **SETKÁVÁNÍ ÚP A NNO (SOCIÁLNÍ SLUŽBY)**
 - Novinky v systému dávek, vyplňování formulářů
2. **SETKÁNÍ OSPOD A PODPŮRNÝCH POZIC NA ŠKOLÁCH**
 - vymezení kompetencí, potřeb, formy spolupráce
 - předání kontaktů, osobní seznámení
3. **SETKÁNÍ NNO A PODPRŮNÝCH POZIC NA ŠKOLÁCH**
 - vymezení kompetencí, potřeb, formy spolupráce
4. **SKUPINA DONA A DĚTSKÁ KRIZOVÁ PÉČE**
 - potřeba specificky řešit domácí násilí, CAN v užším týmu

Co na projektu Signály oceňují jeho aktéři?

4. Case management

Mezioborová spolupráce

Paní učitelka ví, že...

...Maruška usíná ve škole, nenosí pomůcky ani svačiny.

Pediatr ví, že...

...rodiče nechodí s Maruškou na pravidelné lékařské prohlídky.

Městský policista ví, že...

...se otec dopouští domácího násilí.

Sociální pracovník ví, že...

...rodina nemá dostatek finančních prostředků, řeší vystěhování z domácnosti.

"Můžete si myslet, že ten druhý to řeší, on si to o vás také myslí...."

Čím dříve začneme spolupracovat,
tím lépe bude Marušce.

Definice case managera

Case manager je osobou pro bezpečný první kontakt („psychosociální pohotovost“)

- **mezioborově síťuje** služby okolo rodiny za účelem její efektivní podpory
- umí **včasně a rychle identifikovat** ohrožené dítě
- **rychle a efektivně zmapuje** ochranné a rizikové faktory v rodině (podrobná anamnéza rodiny)
- sestaví ve spolupráci s dalšími odborníky tzv. „**plán podpory rodiny**“
- **podporuje spolupráci** mezi rodinou, školou a dalšími institucemi
- provádí **pravidelné rozhovory** s rodiči a dítětem/děťmi
- **reviduje plán podpory** a navrhuje v rámci **mezioborové spolupráce** další kroky

Analýza rozdílů

Case Management

- **komplexní** zmapování situace rodiny
- **jasně vymezená** koordinační role podpory
- realizace **mezioborové** podpory/případových setkání
- podpora návazných služeb přichází včas a **za doprovodu**

Školní poradenské pracoviště

- **částečné** mapování
- **nevymezená** koordinační role
- realizace **individuální** podpory
- síťování na podpůrné služby **bez doprovázení**

Metodická příručka case managementu

Co je case management?

Proč jsme vybrali právě case management?

Co case manager potřebuje na začátku své činnosti?

Ukotvení ve školství vs. v oblasti sociální práce

Přínosy využití nástroje CM při práci s rodinami

Požadavky na case managera

Využití nástroje CM v sociální práci vs. ve škole

Nástroje využívané v rámci metody case managementu

Průběh spolupráce CM a rodin

Příklady dobré praxe

Evaluace case managementu

Kazuistiky dětí a rodin (Case management)

Hlavní oblast podpory – duševní zdraví

SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Rodina s 2 dětmi (bratři – Jan, 14 let a Mirek, 12 let)

- záměrné sebepoškozování na půdě školy x problematický rozvod rodičů – děti i přes nevůli v péči otce, min. do ukončení PŠD
- Jan odeslán do DPN Motol – sebepoškozování a úzkostné stavy
- CM – rozhovory s dětmi, kontakt s oběma rodiči – snaha o dohodu o uspořádání péče
- v rámci pobytu v DPN diagnostikován Aspergerův syndrom a úzkosti – PS – dohoda rodičů – chlapci odjíždí k matce – síťování na odbornou pomoc v místě bydliště matky

Zakázka školy x reálný stav

Podpora case managerky

Jak to dopadlo?

Hlavní oblast podpory – duševní zdraví

ÚZKOSTI A DEPRESE

Rodina, 1 dítě (Marek, 14 let)

- dlouhodobá nedocházka do školy x zjištěna diagnóza sociální fobie, v minulosti šikana ve škole, úraz otce s trvalými následky, chlapec do školy vyjde, ale nedojde - úzkost
- Proběhlo případové setkání, síťování na odborníky, domluvena podpora NZDM (doučování a komunikace se školou), postupné začlenění chlapce do vyučování (včetně online formy)
- Markovi bylo umožněno dodělat devátou třídu, škola změnila pohled na chlapcovu situaci

Zakázka školy x reálný stav

Podpora case managerky

Jak to dopadlo?

Hlavní oblast podpory – zdraví

PROBLÉM S PÁTEŘÍ A NÁDOR U OČÍ

Chlapec Radim (12 let)

- najít kamarády/zajistit volný čas x nádor na zrakovém centru, výrůstky na těle (hrb na hrudi a v oblasti zad), léčen v Motole, neproběhlá operace páteře, nevyhovující invalidní vozík, průkaz ZTP/P
- pomoc s financemi na invalidní vozík (nadace), vyřízení průkazu ZTP/P, pravidelná podpora Radima a rodičů

Zakázka školy x reálný stav

Podpora case managerky

5. Případová setkání ve školách

Případové setkání

Případové setkání = jednání vedené facilitátorem, na kterém se mezioborově zmapuje situace rodiny a nastaví se konkrétní kroky vedoucí k její podpoře.

3 důvody, proč...

- **INFORMACE** - všichni máme stejné informace mezioborové předání informací o komplexní situaci rodiny
- **KOORDINACE** - všichni táhneme za jeden provaz - jednotný plán spolupráce
- **RYCHLOST** - včasná podpora = snadnější a rychlejší změna

Případová konference vs. Případové setkání

- realizuje **OSPOD**
- koordinátorem případu je **OSPOD**
- týká se **pouze** dětí ohrožených **dle §6 ZSPOD**
- dle zákona o SPOD povinnost realizace **před hrozícím opatření ve výchově** (soudní dohled, ústavní výchova apod.)

- může realizovat **kdokoliv** (NNO, škola apod.)
- koordinátorem případu může být **kdokoliv**
- týká se i dětí, **které nepojmenovává §6 ZSPOD**
- realizace probíhá **kdykoliv**, ideálně včas a na počátku spolupráce s rodinou

Rozvoj případových setkání v územích (OPZ 077)

Cíl: Vytvořit seminář, proškolení facilitátory v území a poskytnout jim metodickou podporu – zajistit kvalitu a udržitelnost pod značkou SOFA.

Proč?

Poptávka po facilitaci případových setkání, edukaci, provázení a metodické podpoře se ozývá ze všech území UNICEF, ale i mimo ně.

Návrh konceptu:

1. nábor a proškolení facilitátorů/zájemců
2. povinná facilitace min. 2 případových setkání
3. metodická podpora/konzultace/příprava, min. na prvním PS mentorský/supervizní dohled na místě
4. vybudování oficiální sítě facilitátorů pro školy/NNO
5. přímá podpora škol/ohrožených dětí

Kazuistiky dětí a rodin (případová setkání)

Hlavní oblast podpory – rozvodová situace

DLOUHODOBĚ PROBÍHAJÍCÍ ROZVODOVÉ ŘÍZENÍ

Rodina, 1 dítě (Maruška, 10 let)

- Dlouhodobě neutěšená rozvodová situace, dítě dlouhodobě uprostřed rodičovského sporu, hrozí umístění dítěte do neutrálního prostředí (pěstounská péče)
- **Proběhlo případové setkání**, síťování na odborníky, domluva základních kroků ze strany rodičů, které pomohou podpořit Marušku
- Rodiče začali docházet na terapie, mediaci, byla nastavena podpora Marušky ve škole a komunikace školy a OSPOD s rodiči, bylo odvráceno odebrání dítěte

Zakázka OSPOD

Nastavení podpory v rámci PS

Jak to dopadlo?

Hlavní oblast podpory – podpora dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí

Rodina, 11 dětí

- Rodina bydlí v nevyhovujících podmínkách, děti nedochází do školy, rodina je ve špatné socio-ekonomické situaci
- **Proběhlo případové setkání**, síťování na odborníky, domluva mezioborové podpory
- Rodiče začali spolupracovat se SAS (zejm. podpora v oblasti bydlení a hospodaření s financemi), s NZDM (doučování dětí, trávení volného času), se školou (nastavena docházka, dopracování látky, komunikace rodičů se školou)

Zakázka městského úřadu

Nastavení podpory v rámci PS

Jak to dopadlo?

Spolufinancováno
Evropskou unií

Martina Koplová, Tereza Svačinová

martina.koplova@so-fa.cz, tereza.svacinova@so-fa.cz

Děkujeme za pozornost

Akce je realizována v rámci projektu Koordinace sociální ochrany v praxi – Reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_004/0001320.